રીચીરોડ ઉપરની

રાજનગરની રંભા.

(એક કલ્પીત રસીક રમુજી વાર્તા).

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

પરીખ. છોટાલાલ મનસુખભાઈ.

મહુધાવાળા.

રીચીરોડ ફુતાસાની પોળની ગેરપાછળ—અમદાવાદ.

અમદાવાદમાં
ધી રત્નસાગર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. અમરતલાલ
બેચરભાઈએ છાપ્યું.

સંવત ૧૯૫૮ સને ૧૯૦૨
આવૃતી ૧ લી. પ્રત ૬૦૦૦

કિંમત (બે આના.)

આ લાભ મુકનાર માણસોજ ગુમાવશે.

૯૦૦ વર્ષનું નીપુણ પંચાંગ અને સુંદર કેલેન્ડર મોટી ડાયરી, ભવીષ્યફળ ફક્ત સવા રૂપીયામાં અને તે સાથે ॥ રૂપીયાની ઉપયોગી ભેટ મફતમાં જરા ફુરસદ તેની કીમ્મતનો ગાળો જુઓ સાહેબ ?

રસીક મોહન બાદશાહ અને [illegible], ખાટી મીઠી વાતો, ચાર ચમત્કારીક મુસાફરોની [illegible], ભયંકર લડાઈ, અજબ ખુન, વીગેરે નોવેલો ફનથી ભરી ડાયરી, [illegible] સોનેરી સટ ૧ [illegible] સાલનાં પંચાંગો તથા કેલેન્ડરો, ભવીષ્યફળ, દીવાળી ની તથા [illegible] મુસાફરના બેસતા વર્ષના [illegible], લખવાનાં કોરાં કાર્ડ [illegible] પેનશીલ અને એક ફાઉન્ટેન પેન વીગેરે ભેટ [illegible] મોકલશું.

ફક્ત ૨૫૦ સટ [illegible] રહ્યા છે, માટે જલદી લખવું.

[illegible] આના અને હીંદુસ્તાન [illegible] ઉપર ચાર આના વધારે [illegible] સાથેજ લેવા જોઈએ ચાગર તો [illegible] ઉપર બતા[illegible] [illegible] ટીકીટો કવચાત ગુમ થવાનો [illegible] અમારી [illegible] મુજબ મનીઓર્ડરેજ કરવો.

[illegible]-પરીખ બ્રધર્સ કંપની.

વીજાપુર - ગુજરાત.

દરેક કુંટુંબોમાં વાપરવા યોગ્ય.

ડા૦ એન હૅાલની જગપ્રસિધ્ધ દવાઓ.

એટલી તો અસર કારક છે કે તેનો અસંખ્ય માણસો વિશ્વાસથી ઉપયોગ કરે છે. તેમ પ્રસિદ્ધ ડોકટરો અને સમજુ વૈદ હકીમો અને વેપારીઓ પોતાના સંબંધમાં આવેલા અને આવતા દરદીઓને આજ દવાઓ વાપરવાની મજબુત ભલામણ કરે છે. યાદ રાખજો કે ભરૂંસો રાખનારના પૈસા કદી પણ નકામા જતા નથી.

કોડલીવર ઓઇલ ઇમલશન.

જે લોકો કોડલીવર ઓઇલ એકલું પીવાને કંટાળી જતા હોય તેમજ વજનમાં ઘટી ગયા હોય અને ખઇ રોગ, જુના ભસગમની ખાંસી, બગડેલા લોહી, કંઠમાળ આદિથી પીડાતાં હોય તેને ડાકટરો આ ઇમલસન પીવાની ખાસ ભલામણ કરે છે. આથી પેટની ફરીયાદ મટી જાય છે. કિંમત રૂ. ૧—૨—૦

સારસા પેરીલા.

બગડેલા તથા ઝહેરી લોહીને સાફ કરનાર સારસા પેરીલાને ઘણા ડાકટરો અને સરજનોએ દરેક રૂતુમાં લોહી સુધારક તરીકે ત્રીસ વરસથી ભલામણ કરેલો આ સત્વ છે. અને તેથી ચાંદી ટાંકીથી થતા આમડીના રોગો તથા વિસ્ફોટક, સંધિવા, સળેખમ, જીરણ તાવ, ફોલ્લા ફોલ્લીઓ, મડ ગુમડાં, દરાજ, ખાંજવું, પીત-વીકાર, કંઠમાળ, પાઠાં, ચાંદા, શરીર ઉપરના કાળા ડાઘ, ઉદરી, દરાજ, ભગંદર ઇત્યાદિ આ સારસા પેરેલા પીધાથી મટી જાય છે ને તનદુરસ્તીનો રંગ અને તાકાત આવી જાય છે. કીમત ૧-૪-૦

પ્લેગ ફીક્ષર.

પ્લેગની રામબાણ દવા.

આ દવા પ્લેગનો રોગ થતાં અટકાવનાર તથા, મટાડનાર તરીકે અકસીર પુરવાર છે.

આ દવા નાના બચ્ચાંથી તે મોટી ઉમરના માણસોને સરખી રીતે આરામ કરે છે ને પીવામાં બહુ સ્વાદીષ્ટ છે.

દરરોજ સવાર સાંજ પ્લેગફીક્ષર પીવાથી પ્લેગની દહેશત દુર રહી રોગ થતો નથી, અને જેને પ્લેગ લાગુ પડ્યો હોય તેણે દિવસમાં આઠથી છ વખત આ દવા પીધાથી પ્લેગ નાબુદ થાય છે.

આ પ્લેગફીક્ષર બ્યુબોનીક જેમાં તાવની સાથે ગાંઠો થાય છે ન્યુમોનીક જેમાં ફેફસાંમાં સોજો આવે છે. સેપટીસીમીક જેમાં શરીરનું લોહી બગડી જાય છે. અને ઇનટેસ્ટાઇનલ જેમાં આંતરડાં બગડી ઉલટી ઝાડા ને ગાંઠો થાય છે. તે દરેક જાતના પ્લેગને આ પ્લેગફીક્ષરમાં જે જે દવાઓનું મીશ્રણ છે તે જડમુળથી કાઢી નાંખે છે.

પ્લેગ જ્યાં જ્યાં થતો હોય ત્યાંના લોકોએ પોતાના કુટુંબના રક્ષણ માટે દરરોજ તે પીવી અને ઘેર ખાતે, મુસાફરી તેમ કુટુંબમાં પણ રાખવી.

એક વખત આ શીશી વાપર્યાથી ખાત્રી થશે. આ ઘાતકી રોગે ઘણાં કુટુંબોનું સત્યાનાશ કર્યું છે વાસ્તે વખતસર ચેતી તેનો લાભ લેજો નહીં તો પસ્તાવું પડશે. કીંમત રૂ. ૧—૪—૦

દવાઓ કેમ વાપરવી તેની સમજ દવાના બાટલી સાથેજ હોય

ડૉ. એન. હોસનું (પેન ક્વેલર.)

(પેનક્વેલર ઓટ અમારી દવાનો મારો છે.)

આજના જમાના દવા બનાવનારાઓમાંથી એકજ નિયમાનુસાર કામપર લાગુ પડે તેવી દવા બનાવવામાં નહી જુદેજી માલમ પડી છે. તેથી લાંબા કાળ સુધી આ વિષેનો ખાસ અભ્યાસ અને ખાત્રી પૂર્વક અનુભવ કર્યા પછી ડાક્ટર એન હોસ જી ફું. એ એ ખામી સરેલા પૂરી પાડે તેવી આ દવા બનાવેલી છે.

બધા રોગને માટે ખરેખર આ એક દવાની પેટી છે જેથી મનુષ્ય વર્ગમાં જે જે રોગ થાય છે તેને માટે આ દવાનો વખતસર ઉપયોગ કર્યાથી દુઃખમાં પીડાતા પ્રાણીઓ તુરતજ સાજા થાય છે

આ દવા પીવાથી નીચે બતાવેલા રોગો ચમત્કારીક રીતે મટે છેઃ—(કોમ્પોઝીશન મટા ભારી. છે ન,) બચ્ચાંઓનાં પેટના રોગ જેવા ઝાડા, મરડા, અજિર્ણ, ઝાડા, ફેફસાના રોગ, સુંક, પેટના દુખાવો, પેટના ચસકા, ઉલટી, માથાનો દુખાવો, દાંતોમાં આવતા ઠેર, મુંઝારા, કાનના ચસકા, ચસક. દુખાવો, શરીરના કોઈ પણ ભાગના ભરનું દુઃખ, સંધીવા, તાવ, ચક્કર, હેડકી, આધાશીશી, છાતીનો દાહ, બદહજમી, કોલેરા, સુકી ખાંસ, શરદી, દમ, ઉધરસ, બાળકોની નબળી આંખો, ઈત્યાદિ

આ દવા બહાર ચોપડવાથી નીચેના દરદો મટે છેઃ— ગુમડાં, દાઝવું, બળવું, કરોળીયા શરીરનું ફાટી જવું, ફોલ્લા, દુખાવો દંતશુળ, આંખોનું દુઃખ અને લોહી જવું, સંધીવા, ઘુંટણ, વીંછુ, મધમાખ, આંગળીનું કરડવું, ઝેરી જનાવરો તથા સાપનું ઝેર ઉતારે છે. કીમત માત્ર ૬૦ આના. •—૧•—•

સેંટલપરલ સુખડના તેલની ગોળીઓ.

(પ્રમેહ તથા પેસાબના દરદો માટે રામબાણ દવા.)

આ ગોળીઓમાં જે સુખડનું તેલ મુકવામાં આવે છે તે સુખડનું તેલ ખાસ શોધથી કાઢી બનાવવામાં આવે છે. પરમીઆના બગાડવાળાઓને તેમજ પેસાબના જુના દરદીઓને જે દુઃખ સહન કરવું પડે છે તે આ ગોળીઓ ગળ્યાથી જલદીથી દુર થાય છે ને પેસાબ સાફ આવે છે ને ઘણી વખત પેસાબ કરવાનું બંધ થ. બળતરા, ચસકા તથા પેસાબ જાડો આવતો હોય, રંગમાં સફેદ હોય, નીચે ખાર અને રગડો બેસતો હોય તો તે પણ દુર થાય છે એટલે કે પેસાબના રોગના દરદીઓને જલદીથી સુખ આપી આરામ કરે છે.

આ સેંટલ પરલ નામની દવા પેસાબના દરદીઓને ઘણે [illegible] આશીરવાદરૂપી દવા છે.

આ ગોળીઓ ગળ્યાથી પેટમાં બેચેની થતી નથી ને પાચન શક્તિ બગડતી નથી તેમ તેના ઓડકાર આવતા નથી.

કીંમત રૂ. ૨—૦—૦

પેટ્રોલીઅમ ઈમલશન.

જે જે લોકો ખઈ રોગ, જુની ખાંસી, ને ઉધરસથી કંગાળ બનેલા તથા શરીરનું બાંધો સુકાઈ જવાથી નરમી પડી ગયેલાં ને કાડલીવરનું તેલ પીવાથી કંટાળી ગયેલાં હોય તથા ધરમનો [illegible] [illegible] માટે દમ, ખાંસી, ક્ષયજ્વર, સળેખમ, ખઈ રોગ ઉંટાંટીઓ તથા ફુકીના ઉધરસ અને પરૂ જેવું બળખામ પડતી જુની

ખાંસી ... ફેફસાના રોગ મટાડનાર તરીકે આ જમાનાની ... અમે ઘણીજ ઉત્તમ દવા છે.

આ કમલાસન પીધાથી ભુખ મરી જતી નથી. પણ ... પચાવી શરીરનું વજન વધારે છે. આ દવા પીવામાં સ્વાદિષ્ટ છે અને કદી પણ કંટાળો આવતો નથી, અને હમેશાં પેટ સાફ લાવે છે.

કીંમત રૂ. ૧—૪—૦ (સવા રૂપીઓ)

એન્ટીમેલેરીઆ.

મેલેરીઆ નામની ઝેરી હવાથી થતા તાવોનો અને તેમાંથી ઉપજતા બીજા રોગોનો ખાસ ચમત્કારી રામબાણ ચોકસ ઈલાજ.

૧ મેલેરીઆ નામની ઝેરી હવાના જીવડાથી ઉત્પન્ન થતા ટાઢીઆ તાવો જેવા કે રોજીંદો, એકાંતરીઓ, ચોથીઓ, તેમજ સતત જ્વર જેને વિષમ અથવા મુદતનો તાવ (એક તાવ હોય તે થોડો ઉતરે પછી તેના ઉપર બીજો તાવ આવે અને ખાસ કરીને દિવસો પછી ઉતરી જાય) કહે છે. તેના ઉપર આ એન્ટી મેલેરીઆ નામની રામબાણ દવા ઘણાં વર્ષ પર્યન્ત ડા. એન. ... અજમાવ્યા પછી જાહેર પ્રજા વાસ્તે બહાર પાડી છે, તેથી દરેક મુસાફરે તેમજ કુટુંબે તેનો ઉપયોગ કરવો અને હમેશાં પાસે રાખવી.

૨ વળી આ દવા વાપરવાથી આધાશીશી, શરીરમાં તાવના ગયા પછી દુખાવો અને કળતર, ઇનફ્લુએન્ઝા નામનો ઉડતો ઝેરી હવાનો તાવ, બરોળની ગાંઠ અને શરદીનો તાવ મટે છે. કીમત ફક્ત એક રૂપીઓ. (રૂ. ૧—૦—૦)

સીરપ ઓફ હાઇપોફોસફાઇટ ઓફ લાઇમ:

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ખાંસી, [illegible] શરદી, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] મટાડે છે. કી. રૂ. ૧–૪–૦ સવા રૂપીઓ.

હેલ્થ ટોનીક.

દરેકને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કરે છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કરતા નથી. [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] થાય છે. વળી તે [illegible] [illegible] એટલે [illegible] [illegible] છે. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] દરેક રેતુમાં ઉપયોગી છે. કીંમત બે રૂપીઆ.

કોલેરા રેમેડી.

આ દવા [illegible] [illegible] [illegible] પીવાથી કોલેરા [illegible] [illegible] તો નથી અને [illegible] પીવાથી [illegible] થાય તો તેને તે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મટાડે છે. કી. ૮ આના.

સારસાપરીલા સીરપ.

આ દવા લોહી સુધારક [illegible] [illegible] [illegible] છે. તેથી [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], તથા ચામડી ઉપરના [illegible] [illegible] મટાડે છે. [illegible] [illegible] [illegible] રંગ પેદા કરે છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ઉપ આવે છે. કી. રૂ. [illegible]

પીપરમેન્ટ એમ્બ્રોકેશન.

આ દવાથી [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આદિ દરેક ભાગ ઉપર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. કી. [illegible]

આ સિવાય રેડજેમીક સારસાપરીલા, સ્કોટ્સ ઇમલ્શન (હીમકરાન સોડા લાઇમ સાથેનું) પૈન્ડ્રીયમ ઇમલશન વગેરે હરેક રોગોની અકસીર દવાઓ અમારે ત્યાંથી મળે છે. વેપારીઓને સારૂં કમીશન આપવામાં આવે છે.

ગામેગામ એજન્સીઓ આપવાની છે. રૂબરૂ મળો યા એક આનાની ટીકીટ બીડી મોટું સાર્ટીફીકેટ મંગાવો.

એજન્ટ—પરીખ છોટાલાલ મનસુખભાઈ.

ઠા. સાબુ, સુગંધીતેલો, અત્તરો, પુસ્તકો અને
હરેક રોગોની અકસીર દવાઓના વેપારીઓ.
ફતાસાની પોળની ગેટ પાછળ—અમદાવાદ.

आवतुं वर्ष केवुं नीवडशे.

તે અગાઉ જાણવા ઇચ્છા રાખનારાઓ માટે

તૈયાર છે ! તૈયાર છે !

(સંવત ૧૯૬૯ ના ચૈત્રથી શરૂની) હકીકતથી ભરપુર.

(आगामी भविष्य फळनुं मोटुं पुस्तक)

જેની અંદર આખા વર્ષના એકેએક દીવસનું (રસાયીયા) તથા વરસાદ, પાક રોગ અને રૂતુના સમાચાર તેમજ રૂ, અફીણ, ચાંદી તથા રસકસ જેવા કે ઘી, ગોળ, ઘઉં, ખાંડ, તલ, તેલ, દીવેલ, અળસી, સરસવ વીગેરેના ભાવની વધઘટ તથા સુકાળ દુકાળનો નિર્ણય દર્શાવ્યો છે તથા ચાંદી, સોનાના વેપારીઓ તથા વ્યાજ ખાનાર ઇસમોએ સંભાળ પૂર્વક ચેતીને ચાલવાની જરૂર અને ચાલુ સાલે નાણાં સંબંધી કફોડી અને તંગી સ્થીતિ થાય તેવી ખ્યાતી વકીલાળા પ્રસંગો !

વીગેરે—ઉપયોગી માહીતીઓથી ભરપુર રાશી આ ચારો અને ભવાની વાકયોના દાખલા સાથેનું બહાર પડયું એ

જુજ નકલો બાકી છે. કીંમત ફક્ત ત્રણ આના વી૦ પી૦ થી પાંચ આના લાગે છે માટે અગાઉથી ત્રણ આનાની ટીકીટો બીડવી.

परीख नगीनदास मनसुखभाई.

बीजापुर—गुजरात.

श्री मस्तु.

રાજનગરની રંભા.

મહોબત અજબ છે પાની. દીલબાગ બાગ બઈહાવે,
દુનિયા બને મસ્તાની. અજબ દિવાની કોઈ પ્રેમ જામ
પીવડાવે. મહોબત.
પ્રેમ દિવાના માનવી, તેમાં શી છે નવાઈ;
ઇશ્વર પણ તરસ્યો ફરે કોઇ મહોબત શરાબ પાય.
મહોબત સરીખી ચીજ કોઇ બતલાવે. દીલ૦
ઇશ્ક અમારો દેવતા, પ્રેમી અમારા પ્રાણ;
નજરે ફરે દિલદારની, જાન ઉમર કુરબાન.
ભોળી મહોબત, પાક અકલ જમાવે. દીલ૦

સાંજના છ વાગી ગયા હતા સૂર્યનારાયણ પોતાની સત્તા પૃથ્વીપરથી ઉઠાવી લઈ પલાયન થઈ ગયા હતા એ ટાઇમે ગુજરાત દેશના સુપ્રસિદ્ધ શહેર રાજનગરના રીચીરોડ ઉપરની, હાલમાંજ નવી નાંખેલી અને તેના ઉત્તમ દીપપગંદ કામ અને ઘાટની ખુબીથી ટુંક વખતમાં જલદી પંકાયેલી "રોયલ જવેલરી માર્ટ" નામના એક સુંદર મકાનમાંથી રામા ગાડી જોડી લાવ એવો હુકમ એક તરફથી ચોકીમેનને આપી દીધો. પૂરી દસ મીનીટ પણ

મ નથી એટલામાંજ બે મોટર ગાડી પાસે ઓટલે ... ગાડી આવી ઉભી કે તુરતજ ડ્રાઈવરને આ સાહેબ ! ગાડી તયાર છે એમ આપણી વાર્તાનાયીકાને સુચવ્યું કે તુરતજ બે યુવતીઓએ ગાડીમાં બેઠક લીધી. ડ્રાઈવરે બારણું બંધ કીધું એટલે અંદરથી ઓછા ચ સ્ટેશન તરફના નવીન બાગબગીચા તરફ ગાડી ચલાવ, કેમ ના હુકમ મળતાની સાથેજ પૂર ઝપાટાથી ગાડી ઉપાડી અને બાગના મુખ્ય દરવાજે લાવી ઉભી રાખી. ડ્રાઈવરે નીચે કુદી પડી ગાડીનું બારણું ઉઘાડ્યું એટલે બન્ને યુવતીઓ નીચે ઉતરી અને બાગબગીચાઓ વાળગાર્ડનમાં પેઠી. તેમાંથી એકનું વય સોળેક વર્ષનું હતું અને બીજી પણ લગભગ પંદર વર્ષની ઉમ્મરની હતી બન્નેએ ઉંચી બનારસી રેશમી સાડીઓ પહેરી હતી. તેમાંની મોટી રંગે ગોરી અને શરીરે પુષ્ટ હતી. જ્યારે નાની ઘણીજ ગો- રી પાંચાળી હતી પણ શરીરે ધારણ કરેલા મુલ્યવાન આભૂ- ષણ અને શણગારથી બંન્ને તે ઘણીજ ખુબસુરત દેખાતી હતી

પ્રિય વાચક ઉપર કહેલ બે યુવતીઓ કોણ હશે તે જાણ- વાને તને ઉત્કંઠા થઈ હશે ખરી ! પણ સબુર જરા થોભ. તેઓ આપસમાં શું વાતચીત કરે છે તે સાંભળવાની તારે પહેલી જરૂર છે માટે ચાલો ! આપણે પણ તેઓની સાથે બગીચામાં પ્રવેશ કરી અંદર જઈએ કે જેથી ત્યાં શું નવા જુની બને છે તે જણાય.

આજે રવિવાર હોવાથી ઓફીસો, સ્કુલો, મીલો વીગેરે બંધ હોવાથી સ્કુલના વિદ્યાર્થીઓ, નાના મોટા અનેક ઓફીસરો તેમજ દવાખાના ડાક્ટર અને પ્રોફેસરોની અસંખ્ય ભીડને લઈને બા- ગબગીચા ઠાંઠ માણસથી ભરાઈ ગયા છે. ઠેકઠેકાણે ગોળાકાર જુ-

બપોરેથી જોડાં હાથથી હાથ મીલાવી ફુટપાથ ઉપર ફરતાં હતાં ત્યારે કેટલાએક અનેક તરેહના સંવાદો ચલાવી રહ્યા હતા. ઉપર કહેલ બન્ને યુવતીઓ અંદર અંદર વાતો કરતી ત્યાં આવી પહોંચી ત્યારે તેમાંની મોટી બોલી બ્હેન! આજે અહીં ઘણીજ ભીડ જણાય છે. માટે ચાલો આપણે ઘર તરફ પાછાં ફરીએ વળી પાછાં ફરી આવીશું અને સઘળું નીરાંતે જોઇશું એટલે તે યુવતીએ કહ્યું ભાભી તમારા ઘરની ધામધુમમાંથી આજે ઘણે દીવસે નવરાં થયાં ત્યારે અહીં આવ્યાં છીએ તેથી મને તો આ બધો દેખાવ આનંદ આપે છે તેથી મારૂં મન ઘેર જવા થતું નથી

ઉપર કહેલ બન્ને યુવતીઓ પૈકી નાની આપણા રાજ્યનગરના સુપ્રસિદ્ધ શેઠ રસીકલાલની દીકરી રંભા છે. આ બાળાનું અસલ નામ મોહીની હતું પણ લાડમાં સૌ કોઇ તેને રંભા એ ઉપનામથીજ બોલવતાંજ હતાં તથા જેને તેણે ભાભી કહી બોલાવી તે શેઠના પુત્ર ચંદુલાલની સ્ત્રી વિદ્યુતબાળા હતી. આપણી વાર્તા નાયીકા રંભા હજુ અવિવાહીતજ છે, અને તેનું મુખ્ય કારણ તેના લાયક વર અને ઘર શેઠ શેઠાણીને અનુકુળ આવતાં નહોતાં.

બાગમાં થયેલ નણંદ ભોજાઇના વાર્તાલાપથી નજીકમાંજ એક બેન્ચ ઉપર સોનેરી ફ્રેમનાં ચસ્મા અને યુરોપીયન ડ્રેસથી સજ્જ થયેલો આશરે ૨૨ વર્ષની ઉમ્મરનો એક તરૂણ એકાએક મોટેથી બોલી ઉઠયો ઘેર જવાનું શું કારણ છે? આ બીબાગમાં પુષ્કળ જગ્યા ખાલી હશે. એકાએક સુંદર કાન્તીવાળા આ યુવાનની આવી મધુર વાણી સાંભળી તેઓને ઘણેજ આશ્ચર્ય લાગ્યું અને ફક્ત ઝુંપે રંભા અને વિદ્યુતબાળા આ બગીચામાંના એક બીંબડાના

ઇસ તે.ચેના બેન્ચ ઉપર જઈ બેઠાં. વાચક આ તરફનું કોણ હશે
એ જાણવા તારૂં મન અધીરૂં ન બનાવતાં તારી દ્રષ્ટિ આગળ
આવ. તે તને હવે પછી આપોઆપ જણાશે.

બાગમાં અચાનક જોવાઈ ગયેલા યુવાનનું તેજસ્વી મુખ અને
તેનાં અર્થાક આનંદ રૂપાન્તર [illegible] મનોહર વાણી કાને પડતાં
[illegible] વાલીનાપીછ રંભાનું મન હૃદય પિંજરમાંથી ઉડી હવે તેની
આસપાસ ભમવા લાગ્યું અને પ્રાણ પણ જાણે તેને વશ થયો હોય
તેમ રૂપ રહ્યું અને તેના તરફ તે હવે સ્નેહભરી ટીકતી આંખે
તાકી ધારીને જોવા લાગી. એટલામાં ફુટમેન જે બીડી પીતો પીતો
આમ તેમ ફરતો હતો તે નજીક આવ્યો ને બોલ્યો. બાઈસાહેબ
આજે ઘણુંજ મોડું થઈ ગયું છે તેથી ઘેર સર્વ કોઈ ચીંતા કરતાં
હશે માટે હવે ચાલો તો સારૂં. ફુટમેનનું કહેવું સાંભળી તુરતજ
દિલ્તબાળાએ પોલકાના ખીસ્સામાંથી સુંદર નાજુક સોનાનું ઘડી
આળ કાઢ્યું અને જોયું તો લગભગ આઠ વાગવા આવ્યા હતા.

ઘડીઆળ પાછું ખીસ્સામાં [illegible] વચમાંજ તેણે પોતાની
બહેનપણી [illegible] કહ્યું. બહેન બા! આજે વાતોની લહેરમાં વખત
ઘણુ મોડો થયો માટે ચાલો હવે ઘર તરફ જઈએ. પણ તે સઘ
ળાની નજર અગાઉ મુજબજ બેઠેલા યુવાન તરફ આકર્ષિત થયેલી
હોવાથી તેને આમીના બોલો કાંઈ [illegible] લાગ્યા અને મનમાં કાંઈક
[illegible] એવો [illegible] શ્વાસ નાખી બોલી અરે ઈશ્વર! પાછો આવો
અવસર ક્યારે આવશે. આમ ચીંતવી દુઃખી ચહેરે [illegible] બાગની
મધ્યમાં આવેલ [illegible] આગળ આવ્યાં કે તુરતજ દૂર
ઉભેલી [illegible] પુરતી [illegible]

હવે થઈ ડ્રાયવરને ભાનમાં આવતા ભગાડી અને ફુટમેન પણ પાછળ ચડી બેઠા કે તુરતજ ઘંટડીઓના નાદ કરતી ગાડી અદ્રશ્ય થઇ.

આણી તરફ પેલો યુવાન પણ પોતાની મોટર સાઇકલ ઉપર સ્વાર થઇ કોઇ રેનોએ પાંચકુવા દરવાજા પાસે પોતાના એક મિત્ર સાથે વાત કરતો ઉભો હતો એટલામાં તેની નજર દૂરથી આવતી એક ફેન્ટોગાડી ઉપર પડી કાપડ બજારના મધ્યમાં આવતાંજ એકાએક સામી બાજુએથી આવતી એક મોટરકારના ધમકારાથી ગાડીના ઘોડા ભડક્યા. ડ્રાયવરને ઘોડાને કાબુમાં લેવા ઘણી મહેનત કરી પણ તે સઘળી વ્યર્થ ગઇ, અને ઘોડાઓ પૂર છૂટથી છૂટી લગામ ગાડી સાથેજ સારંગપુર દરવાજા તરફ દોડતા માલુમ પડ્યા. હજારોલોકની મેદની ભરાઇ ગઇ પણ કોઇએ તેને પકડવા હીંમત કરી નહીં પેલા યુવાનની નજર તે તરફ જતાંજ તેણે એકદમ મીત્રને ફરીથી મળીશું સાહેબજી. વિગેરે કહી સાઇકલ ઉપર સ્વાર થયો ને ગાડી તરફ ધપ્યો હજારો લોકોની મેદની ત્યાં તમાસારૂપે જામેલી જોઇ તેને આપણા ગુજરાત તરફ કાંઇક હાસ્ય ઉત્પન્ન થયું. અને આથી તેને અગાઉનું શૌર્ય આવ્યુ અને પોતાની સાઇકલ એક નજીક ઉભેલા મનુષ્યને સોંપી. હીંમતથી તુરતજ દોડતી ઝડપે ગાડી ઉપર ચઢી ઘોડાની લગામ પકડી પૂર જોરથી તેને ખેંચી રાખી ઘોડાને કાબુમાં લીધા અંદર બેઠેલી બન્ને બાળાઓ આ યુવાનનું આવું અદ્ભુત પરાક્રમ નીહાળી મનમાં ને મનમાં ઘણોજ આનંદ પામી. જેને ઇશ્વરની પૂર્ણ કૃપા હોય. તેને કોઇપણ વાતની કમીના રહેતી નથી અને અણચીંતવ્યો લાભ આવી મળે છે. ગમે તે રીતીએ કામ કરે

અને તે મુજબજ ફરીથી આ આપણો યુવાન હીરાલાલ રંભાનો મેળાપ થયો. જોઈતું હતું તેવુંજ થયું. રંભા મનમાં મનમાં ઘણો આનંદ પામી અને તેના મોં ઉપર પથરાયેલી ગ્લાનીની ચાદર દૂર થઈ. જેથી તે પરમાત્માનો સંપુર્ણ આભાર માનવા લાગી. આ યુવાન કે જે ફરવાને બહાને માત્ર અમદાવાદ ઉતર્યો હતો તેણે આ બાળીકાને ઓળખી નહીં. તેણે મનમાં અનેક તર્ક વિતર્ક કરવા માંડ્યા અને સહેજ વચમાં બોલી પણ જવાયું પરમાત્મા કયા ભાગ્યશાળીના ભાગમાં આ ભાગ્યવતી સરજી હશે? આહાહા! શું તેનું સ્વરૂપ! જાણે બ્રહ્માએ તેને પોતાની રચનાના સમયે થોડે થોડે માટે ન ઘડી હોય! મૃગ જેવા ચપળ નયન, વાંસુરી નાગ જેવો માથે વેણી બંધન, શુક જેવું નાક, પ બાળાથી અધીક હોઠ અને ગુલાબને પણ બે ઘડી શરમાવે તેવા તેના ગુલાબી ગાલ, અર્ધ ચંદ્ર સમ ભાલ, કમળથી પણ અધીક મુખ પરીમલ, હાથીની સુંઢ જેવા ચડ ઉતર હાથ, પોયણી જેવું હડીવાળી, કેળ જેવા ઉરૂ સ્થળ અને દાડમની કળીથી પણ વધારે તેજસ્વી દાંત, મનને અધિક આનંદ ઉપજાવે તેવા તેના સુંદર અલંકાર! આહાહા! ધન્ય છે આ ભાગ્યવતીના બેકાન!

અહાહા! ઝાંઝરના ઝમકાર, કંકણનો રણકાર અને કટીમેખલાનો ઝણકાર કાને પડતાંજ જાણે પ્રાણ પણ તેના વશ થયો ન હોય! ક્યાંઆંથી નવીન ખીલેલાં ફુલ જેવાં તેનાં સ્તન અને તેના ઉપર ફરફરી રહેલો કમખો, ભલભલાનું ભાન ભુલાવે તેવાં હતાં. જેથી આપણો યુવાન હીરાલાલ કાંઈક સ્તબ્ધ થયો પણ ઘરેથી પહેલાં વહેલાં જવાનું સ્મરણ થયું જેથી તેણે બીજી વાર ને

સાથીઓને રજા આપી. વિદ્યુતબાળા મોટેથી બોલી ના તેમ ગાડી બને યુવકે ઘણી ના પાડી પણ બાળાના અત્યાગ્રહ આગળ તેનું ચાલ્યું નહીં. જેથી ભાડે આણેલી માઇકલ ફુંટમેન સાથે મેસર્સ બી. સી. બાબુની કંપની ફતાસા પોળની પોલીસ ચોકી પાસે પહોંચાડવા વ્યવસ્થા કરી તે ગાડીમાં ચઢી બેઠો.

આણી તરફ બાળાના માબાપને હજી સુધી તેઓ નહીં આવવાથી ઘણી ચીંતા થઈ અને અનેક તરેહના સંકલ્પો વીચારવા લાગ્યા અને વારંવાર બારીએથી આમતેમ જોવા લાગ્યા. એટલામાંજ દૂરથી પોતાનીજ ગાડી આવતી હોય તેવો તેમના મનમાં આભાસ થયો. ગાડી પૂર ઝડપથી ચાલી આવતી હતી. પૂરી પાંચ મીનીટ તો થઈજ નથી એટલામાં તો ગાડી પોતાનાજ મકાન આગળ આવી ઉભી શેઠની ધારણા ખરી પડી. સૌ કોઈ નીચે ઉતર્યાં. કોચમેન ગાડી લેઇ ઠેકાણે ચાલ્યો ગયો. રંભા અને વિદ્યુતબાળા સાથે આ નવા જુવાનને નીહાળી શેઠ શેઠાણી કાંઈક વીસ્મીત થયાં. પણ એટલામાં પૂત્રવધુ વિદ્યુતબાળાએ સાસુને પૂર્વ વૃત્તાંત કહી બતાવ્યો જેથી સૌ કોઈ ખુશી થયા. શેઠ આ આપેડા નવીન જુવાનને લેઈ દીવાનખાનામાં આવ્યા. ઘડીઆળમાં સાડાનવનો અમલ હતો. " રસોઇ તૈયાર છે એવો ભોજનશાળામાંથી રસોઇઆએ સાદ કર્યો. શેઠની નાની પુત્રી કુંદને આવી પિતાને આ ખબર આપ્યા અને સૌ કોઈ જમવા ઉઠયા. આ આપણા જુવાનને પણ કપડાં બદલવા કહ્યું પણ યુવાને મને ભૂખ નથી હું હમણાંજ જમ્યો છું આપ જમી લ્યો. એમ જણાવ્યું. યુવકને શેઠે ફરીથી આગ્રહ કર્યો આપને ઉઠવુંજ પડશે નહીં ચાલે વીગેરે કહી કપડાં બદલ

જમવું. યુવક પ્રથમે ના પાડી. મને ભૂખ નથી મારૂં શરીર નરમ છે વીગેરે કહ્યું. પણ શેઠે તો એટલે સુધી કહી દીધું કે ત્યારે તો અમારે પણ જમવું નથી. હવે યુવક લાચાર થઈ પડયો અને કપડાં કાઢી ઉઠયો. સૌ કોઈ ભોજનશાળામાં ગયા. પાસે ખુલ્લો ચોક હતો. જ્યાં હાથ પગ ધોઈ પ્રથમ પુરુષવર્ગ જમવા બેઠો. ભોજન ગૃહના વિભાગમાં ચાર પાટલા, ચાર થાળ, ચાર પ્યાલા અને સ્વચ્છ પાણીથી ભરેલા પાત્રો પડ્યાં હતાં, વચમાં એક સુશોભિત લેમ્પ બળતો હતો. પ્રથમ શીખંડ પૂરી, શાક, ભજીયાં વીગેરે આવ્યાં, જમવાનું શરૂ કર્યું. યુવકની થાળીમાંની પૂરી પુરી થવા આવી. શેઠે કહ્યું પૂરી પીરસી જાઓ, અંદરથી એક બાલીકા નીચી દ્રષ્ટિએ બહાર આવી અને સહજ ભાવથી યુવક અને શેઠના ભાણામાં પૂરી પીરસી ચાલી ગઈ. આવી રીતે ભોજન સમાપ્ત થતા સુધીમાં ત્રણ ચાર વખત બાળીકાને પીરસવા આવવું જવું પડયું. યુવકે તત્ક્ષણ જાણી લીધું કે આ પેલીજ બાળીકા છે. ભોજન કરી શેઠ વીગેરે પાછા દીવાનખાનામાં આવ્યા. યુવકે પાન ખાતા ઘડીઆળમાં જોયું તો દશ ઉપર દશ મીનિટ થઇ હતી જેથી યુવકે શેઠને કહ્યું કે શેઠ સાહેબ હવે હું રજા લઇશ. કારણ કે મારે આજે વડોદરા તરફ જવા વિચાર છે અને હવે ટાઇમ થવા આવ્યો છે. શેઠે કહ્યું કે હજુ બે કલાકની વાર છે કારણ કે ટ્રેનના ટાઇમમાં ગઇ પંદરમીથીજ ફેરફાર થયો છે અને લોકલટ્રેન હવે બાર વાગે ઉપડે છે. આપણો યુવક જો પ્રથમના ટાઇમટેબલના આધારે એમ જાણતો હતો કે સાડાદશે ટ્રેન ઉપડે છે તેને આથી કાંઇ સંતોષ થયો અને ગાદી ઉપરજ બેઠો રહ્યો. શેઠે કહ્યું કે જરા પાસેની રૂમમાં આપ આરામ લ્યો. ટ્રેનનો વખત થતા પહેલાં હું આપને જગાડીશ.

આવ્યો. આ યુવક શેઠની આજ્ઞા મુજબ પાસેના રૂમમાં ગયો. ત્યાં ચાંદની સંપૂર્ણ પ્રકાશ પાડી રહી હતી. યુવકે ઉંઘી જવાની ઇચ્છા છતાં હાલ સુઇ જવું યોગ્ય ન ધાર્યું જેથી બારી પાસેની એક ખુરસી ઉપર જઇ બેઠો. નજીકમાંજ એક ગોળાકાર આરસપહાણના ટેબલ ઉપર એક પુસ્તક તથા બે ત્રણ ન્યુસપેપરો વીગેરે જોયું અને ઉઠી પેલું પુસ્તક હાથમાં લીધું. પુઠા ઉપરજ **ફેશિનેશન બાદશાહી દરબાર** એવું સુવર્ણ અક્ષરે લખેલું નામ વાંચી કાંઇક આનંદથી અને પુસ્તક બહુ બારીકાઇથી જોવું શરૂ કર્યું. પ્રથમ તો પુસ્તકનું લગભગ ૨૫૦ પૃષ્ઠનું દળદાર દદ સુંદર અને સફેદ ગ્લેઝડ કાગળો તેમ આકર્ષક શહેનશાહ પંચમ જ્યોર્જ અને નામદાર શહેનશાહબાનુ રાણી મેરીના સુંદર ફોટોગ્રાફ તથા પાકું બાઇન્ડીંગ નીહાળી ઘણો ખુશ થયો અને આગળનાં પાનાં ઉથલાવવા લાગ્યો. એટલામાંજ તેની દ્રષ્ટિએ પ્રથમ પાને મોટા અક્ષરેથી રચેલા રસીકતાભર શબ્દો નીહાળ્યા. આથી યુવક કાંઇ ચકિત થયો. તેણે વિચાર કર્યો કે એ નામ તેજ આગંતુકીનું છે કે જેણે અજબ પ્રથમ મારૂં અંતઃકરણ ઉપર વિજય મેળવ્યો છે. યુવકને ઉંઘ ઉડી અને તર્ક વિતર્ક થવા તેમ પાણીની પણ સખ્ત તૃષા લાગી. નજીકમાં એક બીજા મેજ ઉપર પાણીનો ભરેલો કુંજો દેખાયો. જેથી ત્યાં આગળ જઇ ઉપરજ પડેલા ચાંદીના પ્યાલાથી પાણી પી પાછો તેને નીયમસર યોગ્ય જગાએ ગોઠવી દીધો. પુસ્તક હાથમાં લઇ તેને ઉઘાડી એ શબ્દો સાથેજ કાંઇ લખવા વિચાર્યું પણ પણ લખવાનું કાંઇજ સાહીત્ય નીહાળ્યું નહીં. આથી તે થોડોજ નીરાશ થયો અને મુખ ઉપર ઉદાસીનતા છવાઇ રહી. એટલામાંજ તેને કાંઇક

યાદ આવ્યું હોય તેમ તે ઊઠ્યો અને દીવાનખાનામાં જઈ એકના ખીસ્સામાંથી કાંઈક ચેક બુકજેવું કોઈ દેખે નહીં તેમ ગુપચુપ પાછો તેથી રૂમમાં આવ્યો. વળી કાંઈક મુંઝવાયો પણ તે મુંઝવણ ઝાઝીવાર ટકી નહીં અને પુનઃ તે ખુશી થતો ત્યાં ઉઠ્યો અને તેણે ચાંદીના ખ્યાલામાં થોડુંક પાણી કાઢ્યું અને પ્રથમ દીવાનખાનામાં જઈ ચોરેલ કાંઈક કાળા રંગના સાહીત્ય વડે રંગ્યા એ સુન્દરની ઓટે જ હીરાલાલ આમ લખી દીધું, અને તે સાહીઓને તેણે ખૂબ ખારથી ઉદેશી ઘણું વખાણ્યું ! અને તે એટલે સુધી કે જો હું ન હોત તો ખરેખર મારી સઘળી આશાઓનો અંત આત ! આહાહા ! ધન્ય છે. જર્મનીની કારીગીરીને ધન્ય છે તેની કારીગીરીને શોધકને કે જેણે આવી સુંદર ખ્યાલો મોંઘી અને સસ્તી કીંમતે પૂરી પાડી અનેક લોકો ઉપર ઉપકાર કીધો છે અને તેમાં મારા ઉપર તો આ ટાણે તેનો મહદ ઉપકાર માની શકાય પ્રીય વાંચક ! દીવાનખાનામાં જઈ ગુમાન શું લાવ્યો હશે. તેમ ચાંદીના ખ્યાલાનાં પાણી કાઢી તેણે શી રીતે લખ્યું હશે અને તે આટલો બધો વખાણ્યું જર્મની ટેક્ષ... ના માટે કર્યો હશે તે તમારે જાણવું જરૂરનું છે. અને તેથીજ હમો તમોને આતુર નહીં રાખતાં ખુલાસો "વોટરપેન" વાળા જાહેર ખબર તરફ તમારૂં ધ્યાન ખેંચીયું જેથી તેના તરફથી ખાતા વાંચી જોતા આપને જણાશે કે તે જર્મની ટેકનીક બનાવેલ વોટરપેન હતી કે જેને શાહીની જરૂર પડતી નથી તેમ ફરી ભરાતી નથી. તેમ તેને વારંવાર સમારવાની ફીકર નથી. તે છતાં પણ તેની ખૂબ કીમત છે. (ફક્ત સાત આના. અમદાવાદ ઠેકાણું ફતાસા પોળની પોલીસ ગેટ પાસે.— પરીખ ભાટાભાઈ મનસુખભાઈની કું. રીચીરોડ અમદાવાદ

મુસાફરને પોતાનું નામ લખી પુસ્તકમાંથી બે ચાર પાનાં વાંચ્યાં એટલામાં અગીઆર વાગ્યા. મુસાફરને હવે ટ્રેન ઉપર જવું જોઈએ એમ વિચાર કર્યો પણ પુસ્તક વાંચવામાં તેને લહેજત પડી હતી તેથી પાછી બનતી ઉતાવળે દશ વીસ પાનાં વાંચી દીધાં. ઉપર સાડા અગીઆર થયા. હવે તેણે પુસ્તક છોડવુંજ જોઈએ એમ સંકલ્પ કર્યો પણ પુસ્તક એવું રસીક અને હાલ તુરતજ બનેલા ચોરી દરબારના વિવેચનથી ભરપુર હતું જેથી તેને પુરેપુરૂં વાંચવા મન થયું અને એવો વિચાર પણ થઇ આવ્યો કે ટ્રેનમાં વાંચીશ વખત જશે. લેઇજ જાઉં પણ પાછો કાંઇક વિચાર થયો. પોતે લખેલા નામ તરફ સ્મરણ થઇ આવ્યું તેમ પારકું પુસ્તક આવી રીતે મારી મુકરવાઇને વગર પૂછે લેઇ જવું શોભે નહીં વીગેરે વિચાર કરી. હાલ અંદર તે મળવાનું ઠેકાણું હશે તે નોટ કરી લેઉં એમ વિચારી પુસ્તક પાછું હાથમાં લીધું અને તુરતજ મળવાનાં ઠેકાણામાંથી મેસર્સ. અચ્રુ પરીખ એન્ડ સન્સ રીચી રોડ રતનપોળ પોસ્ટ પાછળ અમદાવાદ લખી લીધું અને તુરતજ બહાર નિકળી અને દીવાનખાનામાં આવ્યો. એ સામાં શેઠ પણ જાગી ઉઠયા. હવે ગાડીને ઉપડવાને ફક્ત વીસજ મીનીટ બાકી હતી. શેઠે તુરતજ ઉઠી એક નોકરને કહ્યું કે કોચમેનને કહે કે ગાડી જોડી જલદી બાર પોર્ટીકોમાં ગાડી લાવી ઉભી રહી. શેઠ તથા મુસાફર જેનું નામ આપણે જાણી લીધું છે તે હીરાલાલ બન્ને ગાડીમાં બેઠા એટલે શેઠે ગાડી ઝડપથી ઉપાડવા અને સ્ટેશન તરફ હંકારવા આજ્ઞા કરી. દશ મીનીટમાં સ્ટેશન આવ્યું. શેઠે ટીકીટ લીધી અને પોતે પ્લેટફોર્મ ઉપર પણ જવાના થયા. હવે ગાડીને ઉપડવાને ફક્ત

ફક્ત … મીનીટ બાકી હતી. એટલામાં પાંચ મીનીટનો ગાડીનો ઘંટ થયો. શેઠે હવે અવકાશ નથી એમ ધારી હીરાલાલના હસ્તે કલાક દર પગલું લીધું અને એક સુંદર નાજુક સોનાનું ઘડીયાળ તથા પેન (બોલ્ડો) પોતાના કોટના ખીસ્સામાંથી કાઢી હીરાલાલને આપવા હાથ લંબાવ્યો હીરાલાલે તે સ્વીકારવા ના પાડી. શેઠે પોતાની પુત્રીને ભયમાંથી ઉગારવા બદલ આભાર માન્યો અને ફરીથી ઘડીયાળનો સ્વીકાર કરવા કહ્યું. તેણે પ્રથમ મુજબજ લેવા સાફ ના પાડી. શેઠે પરાણે હરકેશલાલના કરમાં તે મૂકી દીધું અને એકેક વાર જરૂર ઉભા અને **હીરાલાલ પધારજો.** આવજો પત્ર લખતા રહેજો આમ કહી પોતાનું એડ્રેસ કાર્ડ (સરનામું) આપ્યું. હીરાલાલે તે માનપુર્વક લીધું. એટલામાં ટ્રેન સ્ટાર્ટ થઈ. સીટી વાગી અને શેઠ સાહેબ આવજો. પધારજો, પત્ર લખતા રહેજો વીગેરે કહેવા લાગ્યા પ્રભાતે તો ચંદ્રદેવ અને **આંખો ભરાઈ જાય.** અશ્રુસર ભરાઈ જાય. વીગેરે શબ્દોથી પ્લેટફોર્મ ગાજી મુક્યું. શેઠને હીરાલાલે પણ પધારજો. મહેરબાની રાખજો. વીગેરે કહેવાનું તે સઘળું કહ્યું અને ટ્રેન આગળ વધી પેલો ગાડીની પાછળ રહેલો ધોળી ટોપી અને લાલ લીલા કપડાના કકડાવાળો ગુડ્સ ગાર્ડ પણ ગાડીમાં કુદકો મારી ચઢી ગયો. શેઠ પ્લાટફોર્મ ઉપરથી બહાર પાછા આવ્યા ગાડીમાં બેઠા અને મકાન ઉપર જઈ પહોંચ્યા અને ગાઢી રહેલી રાત્રીનો અનુભવ કેવા રૂપે આ રાત્રીને ખુટાડનારૂપે નિદ્રાવશ થયા.

આણી તરફ હીરાલાલે રસીકલાલ શેઠે આપેલું ઘડીઆળ તથા પેનને બારીકાઇથી તેની ઉમદા પોલીસ અને બનાવટને નીરખતાં પેનના ફૂંકેથી એક નાનકડી લીલી લેબલ તેમની નજરે પડી અને તેમાં ઝીણા અક્ષરોમાં "રોયલ જ્વેલરી માર્ટ" અને પેનનું વજન

કીમત વીગેરે લખેલું જોઇ તે વિસ્મય થયો અને વિચારવા લાગ્યો કે આવી ઉમદા બનાવટ છતાં આટલી સસ્તી કીંમત એ ખરેખર હિંદના ઉદયની નીશાની છે. ખરેખર હવે હિંદના સાહસીક વેપારીઓ યુરોપીયન વહેપારીઓને હંફાવશે આમ વિચાર કરતામાં તે મનને છેડે લટકતું હીરા અને માણેકથી જડેલું એક લૉકેટ તેની નજર પડયું તે જોતાની સાથેજ થોડા એક સમય સુધી તો તે વિસ્મય થઈ ગયો અને તેને ખોલવા જતાં તેની અંદરથી એક સુંદર લેબલ નીકળ્યું તેની અંદર "રોયલ જ્વેલરી માર્ટ" ટપક રીચીરોડ.—અમદાવાદ તથા તેની કીંમત વિગેરે લખેલું જણાયું તે વાંચતાંની સાથેજ તે આશ્ચર્યમય થઇ ગયો અને બોલવા લાગ્યો કે હે ભરતભુમી! હવે તારા સાહસીક વહેપારીઓ હરીફાઇના મેદાનમાં ઉતરી ચુકયા. પરદેશ ઘસડાતી અઢળક દોલતને બચાવવાને તેઓ હવે કટી બદ્ધ થઇ ચુકયા આમ વિચાર કરતાંમાંજ વડોદરે સ્ટેશન આવ્યું.

હીરાલાલે રાત્રીનો સમય હતો તેમ અજાણ્યો પ્રદેશ હોવાથી સાંજ વેઇટીંગ રૂમમાં જઇ શયન કીધું. પ્રાતઃકાળ થયો સહેજ નિત્યક્રમથી પરવારી કોલેજમાં જાઉં એમ વિચાર કરી સ્ટેશનની બહાર આવ્યો. સામેજ હીંદુ હોટલ એ શબ્દો એક સુંદર મકાન ઉપર નજરે પડયા. એટલામાં કેમ સાહેબ ચાહ લાવું? એવો પીઠે [illegible] પ્રશ્ન કર્યો. [illegible], આ સામે હોટલમાં સહેજ ચા લાગશે. [illegible] હું આવું છું આમ કહી હી[illegible] હોટલમાં દાખલ થયો. [illegible] હતો [illegible] હતવાન કર્યું ત્યારબાદ ખીસામાં [illegible] હાથરૂમાલવતી મોં હાથ વીગેરે [illegible] સાફ કર્યું

રબાદ અડધો શેર કેસરી મસાલાનું દૂધ. પાંઉ, મરચાગરમ જલેબી, નવટાંક કેવડા વીગેરેનો ઓર્ડર આપ્યો એટલે તુરતજ ઓર્ડર મુજબ હાજર થયું. પ્રથમ દૂધ પી, ત્યારબાદ જલેબી વીગેર ખાસ્તાને ઇનસાફ આપી પાણી વીગેરે પી હાથ ધોવા પાણી રૂમાલ મંગાવ્યો અને હાથ લોતાં લોતાં ચાર પાનપટ્ટી લાવવા કહ્યું તે મુજબ પાન પણ આવી હાજર થયાં તેમાંથી એક પાન ખાઇ બાકીનાં ને કાગળમાં લપેટી ગજવામાં મુકી તે ત્યાંથી વીદાય થવા તૈયાર થયા. એટલામાં હોટલના બીલ કલેક્ટરે તેણે લીધેલા ખાના-નું બીલ આપ્યું અને તેમાં લખવા મુજબ બેઇ તપાસી ચુકાવી આપ્યું. હીંદુ હોટલ અને તેમાં વળી તે શુદ્ધ કહેણી વાળ હોવાથી ત્યાં કોઇ પણ જાતનો ભ્રષ્ટાચાર ન થાય તે માટે દાખલ થતાંજ બુટ ઉતારી અંદર પધારવું. આવું બોર્ડ લગાડેલું જોઇ હીરાલાલે પ્રથમજ બુટ બહાર ઉતાર્યા હતા. હીરાલાલે હોટલમાંથી નીકળતા શેઠનું અર્પેલું પેલું સોનાનું ઘડીયાળ કાઢ્યું ને ટાઇમ જોયો લગભગ આઠ થવા આવ્યા હતા. તેથી તેણે તુરત બહાર નીકળવા માંડ્યું. બહાર આવી બુટ શોધવા માંડ્યા ઘણીએ તપાસ કરી આમ તેમ ટેબલ ખુરશી વાગેરેની નીચે તથા બહાર ગલીઆં ઉપર જોયું પણ કાંઇજ દેખાયું નહીં. આથી તે પણોજ હેરાન થયો. હોટલનો માલીક જે અત્યાર સુધી કાંઇ બીજુંજ ગડ ડમાં રોકાયેલો હતો. તેની દૃષ્ટિ આ તરફ પડી અને હીરાલાલ ને પોતાનાં માણસોને આમતેમ ફરતાં અને કાંઇક શોધતાં જોયાં થી તે તુરત ત્યાં આવ્યો અને પોતાના નોકરને પુછી બધી હકીકત જાણી લીધી. માલીક પણ આથી ઘણો ખીજ થયો. એટલુંજ નહીં પણ પોતાના માણસો તરફ સહેજ ચીડાયો. તેણે હીરાલાલને

નહીં. શેઠજી આપ ગભરાશો નહીં. હમણાંજ હું પુરતી તપાસ કરું એટલામાંજ એક બીજા નોકરને તેણે હોટલ તરફ આવતો નિહાળ્યો અને તેની સાથેજ એક સોળ વર્ષની ઉમરના છોકરાને હાથમાં બૂટ સાથે અને રડતે ચહેરે લાવતો તેણે જોયો. શેઠે તથા પેલા નોકરે આપણી ભાષામાં કાંઇક ગોષ્ટી ચલાવી. આપણો યુવક કાંઇજ તેમાં સમજ્યો નહીં. પણ તેના બૂટ પેલા રડતા ચહેરાવાળા છોકરાના હાથમાં જોઈ તે એટલું તો સમજ્યો કે આ છોકરાએ મારા બૂટની ચોરી કરેલી હોવી જોઇએ. અને તેને આ નોકરે કાંઇક હાથ દેખાડયો હોય તેમ જણાય છે. આ તેનું અનુમાન ખરૂં પડયું અને તે હોટલના માલીકે હીરાલાલને કહ્યું કે શેઠજી આ છોકરો આપના બૂટ ચોરી ગયો હતો તેને આ મારો નોકર પકડી લાવ્યો છે માટે આપ તે બૂટ પહેરી હવે જ્યાં પધારવું હોય ત્યાં સુખેથી પધારો. આ છોકરાને હમો પોલીસમાં સોંપીશું માત્ર આપનું નામ ઠામ જણાવશો જેથી જરૂર પડે આપને હમો બોલાવી શકીએ. હીરાલાલે નાદાનવયના છોકરાને આવા ક્ષુલ્લક ગુન્હા માટે પોલીસમાં સોંપતા આનાકાની કરી અને તેને મારેજ સુધારવો એવો નિશ્ચય કર્યો. અને તુરતજ બૂટ પહેરી પેલા છોકરાને સાથે લેઇ બહાર વીકટોરીઆવાળો રાહ જોતો ઉભો હતો ત્યાં જઇ ગાડીમાં બેઠો અને પેલા છોકરાને પણ બેસાડયો. છોકરો કે જે થરથર ધ્રુજતો હતો તે એકદમ બોલી ઉઠયો. બાપજી, આટલો ગુન્હો માફ કરો. હું ભુલી ગયો. ગઇકાલનો ભૂખ્યો છું જેથી આ પાપી પેટ ભરવા આમ કરવું પડયું. માફ કરો શેઠ સાહેબ માફ કરો! હવે આવું કામ નહીં કરૂં. મને કેદમાં ન પુરાવશો વીગેરે ઉપરાઉપરી અનેક કાલાવાલા કરવા લાગ્યો. હીરાલાલને પ્રથમથીજ તેની દયા

ખાતી હતી. અને સુધારવા સાથે લીધો હતો. જેથી તેના મનમાં મંથન કરતાં પણ ઘણી કરૂણા ઉત્પન્ન થઇ અને તે બોલ્યો. બાપુ ગભરાઇશ નહીં તને કેદમાં નહીં પૂરવું અને હવે ખાવાનું આપવાનું છું એમ. તેને ધીરજ આપી ગાડીવાનને આઠ આના આપી તેના માટે ખાવાનું મંગાવ્યું. તેને ધરાઇને ખવડાવ્યું અને પાણી વગેરે પાઇ તેને સાથેજ લેઇ તે વીદાય થયો અને લાગલોજ કોલેજમાં ગયો અને પ્રીન્સીપાલ સાહેબને મળી એક ચીઠ્ઠી આપી. પ્રીન્સીપાલ સાહેબે તેને બી. એ. (B. A.) ક્લાસમાં દાખલ કર્યો. પણ બોર્ડીંગમાં હાલ જગા ખાલી નથી એમ ઉત્તરમાં જણાવ્યું. આથી હીરાલાલ નીરાશ થયો નહીં અને શહેરમાં જવા તૈયાર થઇ તેણે પ્રીન્સીપાલ સાહેબનો ઉપકાર માન્યો અને સલામ કરી રજા માગી શહેરમાં ગયો. ગાડીવાળાને ઠરાવ મુજબ ભાડું ચુકાવી આપ્યું અને ગાડી ભાડે ઉપર ફર્યો. પાસેજ રેસીડન્સીનું મકાન હતું અને તેની પાસે એક સુંદર મકાનના દરવાજા ઉપર *To Be Let* (ભાડે આપવાનું છે) એવું બોર્ડ વાંચ્યું અને તુરતજ તે મકાનના માલીકને મળી રીતસર ભાડું ઠરાવી ભાડાચીઠ્ઠી કરી આપી રાખી લીધું. તે સાદું મકાન, ખુરશી, મેજ, ટેબલ, પલંગ વગેરેથી શોભતું હતું. હીરાલાલે એક બ્રાહ્મણ રસોઇઓ, એક કામ કરનારી મજુરણ અને રેલ બૂટ ચોરનાર છોકરાને ચપરાસી તરીકે રાખી લીધા. તેમ કોલેજ પણ ઘણી દૂર હોવાથી એક ગાડીવાળા સાથે માસીક ઠરાવ કરીને બંદોબસ્ત કરવામાં આવ્યો. નજીકમાં સાખ પાડોશી તરીકે આ રાજ્યના પ્રખ્યાત ઝવેરી માણેકલાલનું મકાન હતું. તેઓ પણ પોતાની [illegible] જાણતા કે તેમ તપાસ કરતાં જણાયું [illegible] અને

પુપીન પુત્ર મોહનલાલ પણ B. A. ક્લાસમાંજ ભણે છે આ
જાણી તેને અત્યંત હર્ષ થયો. હીરાલાલ અને મોહનલાલ બન્ને એક
જ્ઞાતના, સમાન વયના, સામ પાડોશી અને સ્કુલમાં પણ એકજ
ક્લાસમાં હોવાથી તેમને પરસ્પર ગાઢ પ્રીતિ થઈ. આવી સર્વ
અનુકુળતાને લીધે હીરાલાલને વડોદરા વિદેશ છે તેમ બીલકુલ
જણાતું નહોતું. હીરાલાલના પીતાની પ્રસિદ્ધી તેમ શ્રીમંતાઈને લીધે
હીરાલાલના વિવાહ માટે અનેક માગાં આવતાં હતાં પણ શેઠ
હાલની જમાનાને અનુસરી કાંઈક સુધરેલા વિચારનાં હતાં અને
નાનપણમાં તેનો વિવાહ કરવાથી તેના અભ્યાસમાં ખલેલ પડશે
એ બીકથી તેમનું મન પુત્રને સંપુર્ણ લાયક થએલો જોવાનું હતું
અને તેથીજ બાળ વયના હીરાલાલને તેઓ હાલ ડાકણની ચારક
જગમાટ ફસાવવા ખુશી નહોતાં આથી ૨૨ વર્ષના હીરાલાલમાં
સચવાયેલું વીર્ય તેના ચંદ્ર જેવા મોં ઉપર વધુ પ્રકાશ પાડતું હતું
અને તેની વાણી તથા હીલચાલમાં અધિક જુસ્સો આપતું હતું.
આજે હીરાલાલ કોલેજમાંથી આવી જમી એકલોજ કમાટીબાગમાં
ફરવા આવ્યો હતો. ચોમાસું તુરતનું ગએલ હોવાથી બાગમાંના
વૃક્ષો લીલાંછમ જણાતાં હતાં અને સુગંધમય પુષ્પોના પમરાટથી
મનને ઘણોજ આનંદ ઉપજતો હતો રાત્રીના દશ થયા. અમદાવાદ
તરફથી આવતી ટ્રેને ધમધમ શબ્દથી શાન્તિનો ભંગ કર્યો તોપણ
ટ્રેનનો ગડગડાટ તો સ્પષ્ટ સમજાતો હતો. ટ્રેનનો એ અવાજ
સાંભળતાંજ હીરાલાલનું સ્નેહી હૃદય એકદમ ઉછરી પડ્યું. ભાવ
નગરથી આવતી વખતે અમદાવાદમાં જે બનાવ બન્યો હતો તે
તેની દ્રષ્ટિ સમીપ દેખાવા લાગ્યો અને પુનઃ તે તે દીવસના એક
એક બનાવોને યાદ કરવા લાગ્યો. તેમાં રંભાનું પવિત્ર ચરીત્ર પણ

આવતાંજ તેના [illegible] ટુકડા થઇ ગયા. ટાવરમાં અગીઆર
વાગ્યા હતા મોડું થયું હતું માટે ઘર તરફ પહોંચવું જલદી રહ્યું [illegible]
વીગેરે વિચારો કર્યો પણ તેના મન ઉપર ઉંડી અસર થઇ હતી
જેથી તે બાજ બેઠો રહ્યો અને ચાંદનીમાં આગળી સુંદરતા અને
પ્રાકૃતિક (કુદરતી) શોભા અવલોકવા લાગ્યો અને તેણે છેવટ
નિશ્ચય કર્યો કે પુનઃ મારે અમદાવાદ જવુંજ જોઇએ તે ઘર તરફ
પાછો ફર્યો ઘડીઆળમાં બારનો અમલ થયો યુવક ઘેર પહોંચ્યો.
દરવાને ચપ્રાસીએ પ્રયત્ન કર્યો પણ તેણે ચિત્તની વિક્ષોભતાએ
તેને ઉત્તર દીધો નહીં. [illegible] થયો ઉઠ્યો અને રસોઇ
[illegible] કરવા આજ્ઞા કરી દીધી અને ચાકરોને બોલાવી કપડાં
વીગેરે બદલ્યાં રસોઇ તયાર થઇ જમી પરવારી કોલેજમાં પ્રીન્સી-
પાલ સાહેબની રજા મેળવવાની ઇચ્છાએ કોલેજમાં ગયો. ટાઇમ
થઇ ગયો હતો પણ કેમ આવવું જોઇયું નહીં જેથી અહેજ બેઠો
થકો આગલેન નજર ફેરવવા લાગ્યો પણ કોઇને આવતું જોયું નહીં
જેથી તેણે [illegible] થઇ તેમ રસ્તાનાં બારી બારણાં પણ
અત્યાર સુધી બંધ હતાં તેના મનમાં શકાએ મજબુત ઘર
કર્યું તે તાત્કાલીક ઉઠ્યો અને કમ્પાઉન્ડમાંજ બોર્ડિંગમાં [illegible]
ભાગમાં બે ચાર [illegible] ઉભા હતા તે તરફ વળ્યો અને સાહેબ
વીગેરે [illegible] હજી કેમ [illegible] નથી. આમ તપાસ કર્યો કે
[illegible] નામના એક પુરૂષે કહ્યું કે આજ આઠ
[illegible] ગાયકવાડ [illegible] (જન્મમાંહ) થવાથી
[illegible] રહ્યો અને [illegible] પુરૂષને આવી
[illegible] થયો [illegible] નજર કરતાં હવે ટ્રેનને
[illegible] આવી હતી [illegible] તેને પુ

[illegible] ઉપાડના [illegible] આવી પુરે [illegible] સ્ટેશન [illegible] [illegible] તે એક [illegible] ક્લાસ [illegible] [illegible] ને [illegible] [illegible] થયો. પણ ટ્રેનમાં [illegible] એમ [illegible] [illegible] તેને [illegible] આવ્યું ને તુરતજ [illegible] તરફ [illegible] ને આજનાં [illegible] ન્યુસપેપરો, સાંજ [illegible], [illegible], એક [illegible] અને મુંબાઇ સમાચારની એક [illegible] ખરીદી લીધી. એક

ખરેખરો પરમાર્થ આથી થશે.

અમે તેના [illegible] [illegible] હમારો છેલ્લામાં છેલ્લી નવીન શોધથી બનાવેલો સાચુ જરૂર [illegible] કરે છે અને [illegible] ની પુરૂષોને તુરતજ [illegible] કરી હસતા કરે છે. મંગાવી ખાત્રી કરો. કી. એકના ચાર આના નમુના [illegible] આઠ આના.

સદ્‌ગૃહસ્થોને જાનુઓ.

જો તમારા [illegible] [illegible] થી યા તને [illegible] માથામાં [illegible] તા મસ્તક તથા [illegible] માં થતા ચસકા આદાશીશી યા સળીયા વીગેરે દરદથી પીડાતા હો તો

અમેરીકન બામ જરૂર વાપરજો.

[illegible] [illegible] ભાગ્યું [illegible] [illegible] [illegible] કરી હસતા કર્યા છે. [illegible] આના મંગાવી ખાત્રી કરો.

પરીખ બ્રધર્સ કંપની.
વીજાપુર—ગુજરાત.

સામે ટ્રેન આવી. તેમાં બેઠક અને ટાઇમ થતાં ટ્રેન ઉપડી ને પ્લેટ-ફોર્મ છોડી આગળ વધી અને આડે ઉભેલની સહીસલામતીની (ઓન-સીમિનલ) બતાવી.

(મિટકો) સૂમ્બરે ગાડી પુર જોરથી ઉપાડવી શરૂ કરી. બીચારાએ પગરખાં કપડાં કાઢી સામે મુક્યાં. ને ન્યુસપેપરો વાંચવાં શરૂ કર્યાં પ્રથમ તેણે "સાંજ વર્ત્તમાન હાથમાં લીધું અને તે ખોલી વાંચવા લાગ્યો તે નવું 'હેંડબીલો (આજના અંકનો વધારો) એવું લખેલ જોયાં. એક પછી એક હેંડબીલ વાંચવાનું શરૂ કર્યું અને તે સઘળું હેંડબીલની બીના વાંચકોને ઉપયોગી હોવાથી આ નીચે અક્ષરે અક્ષર ઉતારીએ છીએ જે વાંચી તેનો આપને લાભ લેવા વીનંતી છે. આ જાહેર ખબરોમાં લખેલો મજકુર

સાકરનું સત્વ.

સો રોકસો માણસનાં આ પાણી ફક્ત એકજ ટીપો આ સાકરનું સત્વ નાંખવાથી ગળ્યાં સાકર જેવાં બને છે, તમે ન માનતા હોતો મંગાવી ખાત્રી કરો—

કી. તોલા ૧ ની શીશીના ૭ આના.

તમારા નામનાં છાપેલાં કાર્ડો તથા તમારા નામના રબ્બર સ્ટેમ્પ સીલ, મોનોગ્રામ, સીપાઇઓની ચપરાશો.

ઓફીસ પેપર—

કપડાંપર લખવાની પાકી શાહી, રબ્બર સ્ટેમ્પની શાહી, બ્રુશ, જમણી, લીલી શાહી, સ્ટાઇલો પેન, રબ્બર ટાઇપ પ્રેસ, મોનોપેલ, વગેરે ચીજોની જો આપને જરૂર પડે તો એક વખત આ ઠેકાણે પત્ર લખી જણાવશો તો આપને સંતોષ પ્રાપ્ત થશે.

લખો-પરીખ બ્રધર્સ કંપની.

વીજાપુર—ગુજરાત.

ઉપર મુજબ ડૉ. હીરાભાઈને આ કંપનીઓમાંથી કેટલીક ચીજો મંગાવવા વિચાર થયો અને કાંઈક વાર [illegible] ઉપર કંપનીનાંની બે ત્રણ કાર્ડ કાઢયાં અને તુરતજ તેમાંથી મંગાવવા જોગ વસ્તુઓના જેને તેને ઓર્ડર કરી દીધા હતું [illegible]

મંગાવો (ઈંડી પેન્ડેન્ટ પેન તદ્દન મફત.) મંગાવો.

નીચેની ચીજોમાંથી ફક્ત એક રૂપીયા સુધીની ચીજો મંગાવનારને એક ઈંડીપેન્ડેન્ટ પેન તે ચીજો સાથે મફત મોકલીશું.

ફેનસી [illegible] સોનેરી મુદ્રા	કીમત ફક્ત	૦—૨—૦
[illegible] ભાગ ૬ સુધી લગભગ ૧૫૦ પાનાં		૦—૪—૬
[illegible] ભાગ ૧૨ [illegible] ૨૫૦ પાનાં		૦—૬—૦
[illegible] (સુબોધ વાર્તાઓ) ૧૦૦ પાનાં	કી.	૦—૪—૦
[illegible] (ડીટેકટીવ [illegible] વાર્તા)	કી.	૦—૨—૦
[illegible]	કી.	૦—૧—૦
[illegible] (૨૫૦ પાનાં [illegible] સાથે)		૦—૮—૦

[illegible] ઓર્ડર કરો યા વી. પી. કરવા લખવું.

પરીખ બ્રધર્સ કંપની.
વીજાપુર ગુજરાત.

ટ્રેનને [illegible] પહોંચી. પ્લેટફોર્મ ઉપર ફરતા એક ફેરીયાના પાસેથી [illegible] લીધા, તથા ચાર પાન પટીઆ ખરીદ્યા. ટ્રેન ઉપડી, [illegible] પાન [illegible] ખાઈ પાણી [illegible] અને તેની નજર તુરતજ નીચેની [illegible] ખબર ઉપર પડી.

આમ વાંચતાં વાંચતાં [illegible] ગયું, ટ્રેન [illegible] [illegible] ઝડપે [illegible] [illegible] [illegible] અમદાવાદ તથા [illegible] સ્ટેશનો [illegible] [illegible]

આવી પડેલી [illegible] [illegible] [illegible] ટ્રેન [illegible] આપણા [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] અને એક [illegible] [illegible] સવાર થઈ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ઘરમાં પેસતાંજ એકાએક રંભા સામી મળી બન્નેનાં નેત્ર એક થયાં પ્રેમી જોડું શરમાઈ તુરતજ વીખુટું પડ્યું એટલે કે રંભા પોતાની માને ખબર આપવા ચાલી ગઈ, અને માતુશ્રીને કહ્યું કે તે દીવસે આપણે ત્યાં આવ્યા હતા તે ગૃહસ્થ આવ્યા છે.

આ વાત એટલે સુધી કહી આગળ કેવી કેવી વાતો થઈ એ સઘળું સવીસ્તર વાંચવા માટે.